

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

**2026-YIL / AVGUST / 8-SON,
I-QISM**

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 2026-yil, avgust.
I-qism*

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukirimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'RTA DAROMADLI MAMLAKATLARDA INNOVATSION XARAJATLARNING EKSPORT DIVERSIFIKATSIYASIGA TA'SIRI	20
Karimova Xulkar Raxmanali qizi Jalg'ashova Nazira Umbet qizi	
MINTAQADA SANOAT SALOHİYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING HOZIRGI HOLATI TAHLILI	26
Mamedov Ko'palboy Masharipovich	
TA'LIM XIZMATLARINI BOSHQARISHDA XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA SIFATNI TA'MINLASH	30
Umarov Ravshanjon Gafurovich	
SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYAT SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI	36
Mamurov Doniyor Eldorovich	
MINTAQAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA YASHIL INVESTITSİYALARDAN FOYDALANISH TAMOIYILLARI VA USULLARI	43
Ro'zimov Doniyor Soporboy o'g'li	
TOSHKENT METROPOLITENI SANOATIDA MAHALLIYLASHTIRISH DARAJASINING DINAMIKASI VA UNI XALQARO TAJRIBA BILAN QIYOSIY BAHOLASH	49
Mansurov Xamrokul Ilxomovich	
ЦИФРОВАЯ САМООРГАНИЗАЦИЯ БУДУЩИХ МЕНЕДЖЕРОВ КАК ФАКТОР ЭФФЕКТИВНОСТИ САМОСТОЯТЕЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ	56
Мирвосикий Хилола Хабибулла кизи	
XORAZM VILOYATIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHNING ILMIY-AMALIY TAHLILI	64
Z.Sh. Matniyozova	
DEVELOPMENT MECHANISMS OF EMBEDDED FINANCE SERVICES IN COMMERCIAL BANKS OF UZBEKISTAN BASED ON OPEN BANKING	69
Khurramova Fotima Bakhodir qizi	
IMPROVING THE PRACTICE OF FINANCING INVESTMENT PROJECTS THROUGH SYNDICATED LOANS PROVIDED BY COMMERCIAL BANKS	76
Xudaynazarov Davrbek Abdullayevich	
TASHQI SAVDO DINAMIKASI VA BANK MOLİYAVIY XAVFSIZLIGI: O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARI MISOLIDA AMALIY TAHLIL	83
Babadjanov Shuxrat Atxamovich	
GREEN LENDING PRACTICED AMONG UZBEK COMMERCIAL BANKS: SURVEY- BASED ASSESSMENT OF READINESS AND CONSTRAINTS	90
Avazov Azizbek Ashurali o'g'li	
"YANGI O'ZBEKISTON – 2030" STRATEGIYASI DOIRASIDA IQTISODIY O'ZGARISHLARNING ASOSIY YO'NALISHLARI VA ULARNING SAMARADORLIGI	96
Amirov Otabek Xudoyberdi o'g'li	
BARQAROR YASHIL INVESTITSİYALARNING QAYTA TIKLANUVCHI ENERGETIKA RIVOJIGA ROLINI VA HISSASINI TAHLIL QILISH: O'ZBEKISTON MISOLIDA	101
Zilola Kazakova	
HUDUD SANOATIDA KAPITAL VA MEHNAT RESURLARI SAMARADORLIGINI KOB-B-DUGLAS MODELİ YORDAMIDA BAHOLASH	113
Turayev Baxrom Ergashevich	

“MAHALLA BANKIRI” INSTITUTI DAVLATBANK HAMKORLIGINING OPERATSION BO‘G‘INI SIFATIDA: SAMARADORLIK MEZONLARI VA OPTIMAL YUKLAMA PARAMETRLARI	120
Nurmuratov Azamat Mamarizo o‘g‘li	
SHAHAR JAMOAT TRANSPORTI YO‘NALISHLARINING AHOLI EHTIYOJLARIGA MOSLIGINI TADQIQ ETISH (URGANCH SHAHRI MISOLIDA)	127
Abdullayeva Shahzodaxon Fazliddin qizi	
O‘ZBEKISTONDA QISHLOQ XO‘JALIGINI RO‘YXATGA OLISHNING AGRAR IQTISODIY O‘SISHNI TA‘MINLASHDAGI INSTITUTSIONAL ROLI	132
Shohujayeva Zebo Safoyevna	
Xolov Javlonbek Davronovich	
УЗБЕКИСТАН КАК АКАДЕМИЧЕСКИЙ ХАБ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ	138
Эргашева Шахло Тургуновна	
БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ КАК ИНФОРМАЦИОННАЯ ОСНОВА ФИНАНСОВОГО КОНТРОЛЯ ПРЕДПРИЯТИЯ	146
Маннапова Раъно Абборовна	
YOSHLAR TADBIRKORLIGINI MOLIIYAVIY, INSTITUTSIONAL VA RAQAMLI QO‘LLABQUVVATLASHNING INTEGRATSIYALASHGAN RAQAMLI MODELLARI: “3M-PLATFORMA” VA “SMART YOUTH BUSINESS ECOSYSTEM” KONSEPSIYALARI	154
Xojiyev Ma‘murjon Muxsinjon o‘g‘li	
RAQAMLI BANK XIZMATLARINING IQTISODIY VA INSTITUTSIONAL XUSUSIYATLARI	163
Begimqulova Sevara Nurmamatovna	
KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI	169
Yusupov Muxiddin Soatovich	
Normaxmatov Fazliddin Nuriddin o‘g‘li	
OLIY TA‘LIMDA INNOVATSION MENEJMENT IMKONIYATLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH	177
Abdullayev Farhod Ozodovich	
“YASHIL MAKON” UMUMMILLIY LOYIHASINI AMALGA OSHIRISHNING TASHKILIIY-AMALIIY NATIJALARI	180
Jamshidbek Bobojonov	
QISHLOQ XO‘JALIGI MAHSULOTLARI EKSPORTI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA KLASTERLARNING AHAMIYATI	184
Radjabova Mavluda Ergash qizi	
STRENGTHENING MAHALLA ENTREPRENEURSHIP THROUGH AN INTEGRATED ECOSYSTEM: FUNCTIONAL LINKAGES, DIGITAL COORDINATION, AND REGIONAL EVIDENCE	189
Zafarjon Odiljonovich Tuxtasinov	
MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA GENERATIV SUN‘IY INTELLEKT INFRATUZILMASINING NAZARIY ASOSLARI	195
Saidov Jaloladdin Allaberganovich	
KORXONALARDA BOSHQARUV QARORLARINI QABUL QILISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	202
Mamajonova Surayyoxon Maxmudjonovna	
PAXTA-TO‘QIMACHILIK KLASTERLARIDA INNOVATSION RIVOJLANISHNING HUDUDIIY XUSUSIYATLARINI BAHOLASH METODIKASI	207
Tojiyev Sa‘dulla Muhitdinovich	
INNOVATIONS IN TECHNOLOGY AND SCIENCE EDUCATION IMPROVING ECONOMIC INCENTIVE AND RESOURCE-ALLOCATION MECHANISMS AS A FACTOR IN INCREASING THE EFFICIENCY OF INDUSTRIAL ENTERPRISES: EVIDENCE FROM THE “TECHNOPARK” ENTERPRISE	213
Erkinova Umidakhon Ilhom qizi	

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE-BASED RECRUITMENT SYSTEMS ON HIRING QUALITY	218
Mutalova Manzura Abdushukur qizi	
TOMORQA XO'JALIGI FAOLIYATI BILAN BOG'LIQ NOQISHLOQ XO'JALIGI FAOLIYATINING TA'SIRINI IQTISODIY BAHOLASH	224
U.U.Nurullayev	
SHAHAR HUDUDLARIDA EKOLOGIK MONITORING TIZIMINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI	230
Asqarov Akmal Anvar o'g'li	
TIJORAT BANKLARI KREDIT PORTFELINI BOSHQARISHNING METODOLOGIK ASOSLARI	235
Ziyodullayev Sodiqjon Mamadillayevich	
AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI SOHASIDA MOLIVAVIY NATIJALAR AUDITI METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING YAXLIT TIZIMI	240
Bekchanov Faxriddin Atabekovich	
MAHALLIY TURIZMNI RIVOJLANLANTIRISHNING TASHKILIYIQTISODIY MEKANIZMINING ASOSIY FUNKSIYA VA PRINSIPLARI	246
Xayrullayev Elbek Xayrulla o'g'li	
ЛИЗИНГ КАК ИНСТРУМЕНТ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ОБНОВЛЕНИЯ ТЕКСТИЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ УЗБЕКИСТАНА: ФИНАНСОВЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ И ОГРАНИЧЕНИЯ.....	250
Дадабоева Муштари Хамидиллаевна	
TIJORAT BANKLARIDA CHAKANA BANK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI EKONOMETRIK BAHOLASH	261
Abdiraxmonov Farxod Arabboyevich	
HUDUDLAR IQTISODIY XAVFSIZLIGINI BOSHQARISH MEKANIZMLARINING NAZARIY MODELLARI	267
Jurayev Ismatulla Izzatullayevich	
FINANCIAL MODELS IN THE EDUCATION SECTOR: A COMPARATIVE INSTITUTIONAL ANALYSIS OF STATE, PRIVATE, AND MIXED FUNDING SYSTEMS	275
Imomov Inomiddin	
SANOAT KORXONALARIDA INVESTITSION JARAYONLARNI BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMI.....	281
Siddiqov Abdusalom Abdumalikovich	
NOAN'ANAVIY PUL-KREDIT SIYOSATI INSTRUMENTLARINING IQTISODIY MOHIYATI VA MAZMUNI.....	292
Djumonov Dilshod Safarolievich	
URBANIZATSIYA SHAROITIDA EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA'MINLASH MUAMMOLARI.....	302
Shodmonov Nurjaxon Shokir o'g'li	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI QO'LLAB QUVVATLASHNING IQTISODIY OMILLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	308
Reimbergenov Xurrambek Xushnudovich	
O'ZBEKISTONDA KO'CHMAS MULK BOZORI XIZMATLARINING HOZIRGI HOLATI VA ULARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	314
Sadikova Dildora Abdulla qizi	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA AGROTURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI.....	321
Baxadir Adilchayev	
EKOLOGIK TA'LIMNI RIVOJLANTIRISH ORQALI BARQAROR RIVOJLANISHNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI	327
Ergasheva Mohinurxon Odilxon qizi	

BANK OPERATSIYALARI BO'YICHA ICHKI AUDIT AMALLARINING MAZMUNIIY VA USLUBIIY TAHLILI	331
Yuldashev Xurshidbek Mamirjonovich	
РАЗРАБОТКА И ПРИМЕНЕНИЕ МОДЕЛИ КОМПЕТЕНЦИЙ ДЛЯ ГОСУДАРСТВЕННЫХ СЛУЖАЩИХ	341
Гофурова Шахрибону Комол қизи	
INNOVATION-DRIVEN BUSINESS COMPETITIVENESS THROUGH DIGITAL TRANSFORMATION AND TECHNOLOGICAL CAPABILITY	349
Sarvinoz Asamova	
HUDUDIIY INVESTITSIIYA OQIMLARINI DIFFERENSIAL BAHOLASH ASOSIDA MINTAQAVIIY IQTISODIIY O'SISHNI MANZILLI RAG'BATLANTIRISH.....	359
Ismoilov Azizbek Rustamjon o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISH ORQALI KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH YO'LLARI BO'YICHA XORIJ TAJRIBALARI	368
Samiyev Mirkamol Amriddin o'g'li	
ИНВЕСТИЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННОЙ РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКИ: СУЩНОСТЬ, РОЛЬ И ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ	372
Матчанов Умирзак Сейтжанович	
O'ZBEKISTONDA YASHIL LOGISTIKA TAMOIYILLARI ASOSIDA MULTIMODAL TRANSPORT-LOGISTIKA KORIDORLARINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIIY-IQTISODIIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	379
Islomjon Jamshedovich Jamshedov	
YASHIL INVESTITSIIYALARNING HUQUQIYINSTITUTSIONAL ASOSLARINING RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	389
Temirova Nozima Shuhrat qizi	

UDK 330.322:502.131.1(575.1) YASHIL INVESTITSİYALARNING HUQUQIY- INSTITUTIONAL ASOSLARINING RIVOJLANISH BOSQICHLARI

Temirova Nozima Shuhrat qizi

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti

2-bosqich tayanch doktranti

ORCID: 0009-0000-1208-8597

Annotatsiya. O'zbekistonda yashil investitsiyalarning huquqiy-institutsional asoslarini shakllantirish va rivojlantirish bosqichlari tahlil qilingan. Tadqiqot doirasida 2017–2025-yillarda respublikada qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlar, Prezident farmonlari, xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlik yo'nalishlari hamda yashil investitsiyalarni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan siyosiy va institutsional mexanizmlarning rivojlanish bosqichlari o'rganilgan. Shuningdek, ESG standartlari, yashil taksonomiya va barqaror rivojlanish maqsadlarining o'zaro integratsiyasi hamda ularning yashil investitsiyalarni rivojlantirishdagi ahamiyati yoritilgan.

Kalit so'zlar: yashil investitsiyalar, yashil taksonomiya, ESG standartlari, barqaror rivojlanish maqsadlari, xalqaro moliya institutlari.

Abstract. The stages of formation and development of the legal and institutional framework for green investment in Uzbekistan are analyzed. The study examines regulatory legal acts and presidential decrees adopted in 2017–2025, key areas of cooperation with international financial institutions, and the development of policy and institutional mechanisms aimed at supporting green investment. Particular attention is also given to the integration of ESG standards, green taxonomy, and the Sustainable Development Goals, as well as their role in promoting green investment.

Keywords: green investment, green taxonomy, ESG standards, Sustainable Development Goals, international financial institutions.

Аннотация. Проанализированы этапы формирования и развития правовых и институциональных основ зелёного инвестирования в Узбекистане. В рамках исследования рассмотрены нормативно-правовые акты и указы Президента, принятые в 2017–2025 годах, основные направления сотрудничества с международными финансовыми институтами, а также этапы развития политических и институциональных механизмов поддержки зелёных инвестиций. Особое внимание уделено интеграции стандартов ESG, зелёной таксономии и Целей устойчивого развития, а также их роли в развитии зелёного инвестирования.

Ключевые слова: зелёные инвестиции, зелёная таксономия, стандарты ESG, Цели устойчивого развития, международные финансовые институты.

KIRISH

XXI asrga kelib, jahon iqtisodiyotida yashil o'tish (green transition) konsepsiyasi davlat siyosatining eng ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. Iqlim o'zgarishlariga moslashish, ekologik xavflarga qarshi kurashish, cheklangan resurslardan samarali foydalanish mexanizmini takomillashtirish va barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish uchun dunyo mamlakatlari, shu jumladan, O'zbekiston ham o'zining huquqiy va institutsional tizimini qayta shakllantirish zaruratini anglab yetdi.

O'zbekistonda 2017-yildan boshlab yashil iqtisodiyotni rivojlantirish doirasida keng ko'lamli islohotlarni o'z ichiga oluvchi siyosat yuritila boshlandi. Bu borada O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022 — 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-son¹ Farmoni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 4-oktabrdagi "2019 — 2030-yillar davrida O'zbekiston

¹ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022 — 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-son Farmoni: <https://lex.uz/ru/docs/-5841063>

Respublikasining “yashil” iqtisodiyotga o‘tish strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PQ-4477-son² qarori ushbu yo‘nalishning huquqiy bazasi asosini tashkil etadi.

Shu bilan birga, mavjud ilmiy adabiyotlarda O‘zbekistonda yashil investitsiyalarning huquqiy va institutsional asoslarini bosqichma-bosqich shakllanish dinamikasi nuqtayi nazaridan kompleks tahlil qilishga qaratilgan tadqiqotlarni yanada rivojlantirish imkoniyatlari mavjud. Ko‘pgina ilmiy ishlarda alohida huquqiy hujjatlar yoki xalqaro tajribaga e‘tibor qaratilgan bo‘lib, yaxlit tizim doirasida qonunchilik, institutsional tuzilma va investitsiya natijalari o‘rtasidagi sabab-oqibat munosabatlarini o‘rganish muhim ilmiy yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Xususan, yashil taksonomiyaning joriy etish, ESG standartlarini o‘zaro integratsiyalash jarayoni hamda xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlikni alohida tadqiqot obyekti sifatida o‘rganish dolzarb ahamiyat kasb etadi. Mazkur ilmiy yo‘nalishni rivojlantirish maqsadida ushbu maqola 2017–2026-yillar oralig‘ida O‘zbekistonda yashil investitsiyalar uchun huquqiy va institutsional muhitning bosqichma-bosqich shakllanishini tahlil qilish va baholashni maqsad qilgan.

MAVZUGA OID ADABIYOT SHARHI

Yashil investitsiyalar va institutsional rivojlanish masalalariga doir bir nechta nazariy yondashuvlar mavjud. D. North ta‘rifiga ko‘ra, institutlar iqtisodiyotni ma‘lum cheklovlar asosida tartibga solib turuvchi, insonlar tomonidan yaratilgan tizimdir³. Demak, yashil investitsiyalarga doir huquqiy normalar bir vaqtning o‘zida ham imkoniyat, ham cheklov bo‘lishi mumkin.

Berensmann va Lindenberg yashil moliyalashtirishni ekologik maqsadlarga erishish uchun kapital jalb qilish mexanizmi⁴ sifatida ta‘riflaydi. Keyinchalik ushbu ta‘rif ESG standartlari va yashil taksonomiyaning integratsiyalashuvini o‘z ichiga oluvchi barqaror moliyalashtirish tushunchasiga aylandi.

Ayrim tadqiqotchilar fikricha, barqaror iqtisodiy o‘sishning asosi keng qatlamlar manfaatlarini himoya qiluvchi va xususiy investitsiyalar uchun qulay muhit yaratuvchi inklyuziv institutlardir⁵.

Yashil investitsiyalarning huquqiy asoslari rivojlanish bosqichlari haqidagi ma‘lumotlar xalqaro tashkilotlarning (OECD, WB, ADB) rasmiy hisobotlaridan olindi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda metodologik jihatdan normativ-huquqiy tahlil, qiyosiy tahlil va periodizatsiya usullaridan foydalanilgan. Davrlashtirish uchta mezon asosida amalga oshirildi: (1) huquqiy va me‘yoriy mezon – yangi fundamental qonun yoki strategik hujjatning qabul qilinishi; (2) institutsional mezon – boshqaruv tuzilmasi yoki moliyalashtirish mexanizmining sifat jihatidan o‘zgarishi; (3) tashqi mezon – xalqaro majburiyatlar (NDC, Parij kelishuvi) yoki global voqealar (COVID-19 pandemiyasi) ta‘sirida siyosat yo‘nalishining o‘zgarishi. Ushbu uch mezonning kamida ikkitasi bir vaqtning o‘zida uchragan yillar bosqichlar chegarasi sifatida belgilandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O‘zbekistonda yashil investitsiyalar huquqiy asoslarining shakllanishini 4 bosqichga bo‘lib o‘rgandik.

1-bosqich 2017–2019-yillarni o‘z ichiga oladi. Bu bosqich ochiq iqtisodiyot va investitsiya muhitini yaxshilash asosida qonunchilikni modernizatsiya qilish bilan izohlanadi.

Bu bosqichdagi muhim hujjatlardan biri 2017-yilda mamlakatda Parij kelishuviga asosan qabul qilingan birinchi Milliy miqyosda belgilangan hissa (NDC) bo‘lib, unda 2030-yilga borib yalpi ichki mahsulot birligiga to‘g‘ri keladigan issiqxona gazlarining solishtirma emissiyasini 2010-yil darajasidan 10 foizga kamaytirish⁶ vazifasi belgilangan. Bu esa iqtisodiyotning tarmoq va sohalarida emissiyani pasaytirish uchun yashil texnologiyalarni joriy etish, shu jumladan, energiya manbalarini qayta tiklanuvchi manbalar bilan almashtirish zaruratini keltirib chiqardi. Shuningdek, 2019-yilda O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “2019–2030-yillar davrida O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 4-oktabrdagi “2019 — 2030-yillar davrida O‘zbekiston

2 O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 4-oktabrdagi “2019 — 2030-yillar davrida O‘zbekiston Respublikasining “yashil” iqtisodiyotga o‘tish strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PQ-4477-son qarori: <https://lex.uz/docs/-4539502>

3 North, D. C. *Institutions, institutional change and economic performance*. Cambridge University Press. 2012. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511808678>

4 Berensmann, K., & Lindenberg, N. (2016). *Green finance: Actors, challenges and policy recommendations* (DIE Briefing Paper 23/2016). German Development Institute. <https://ssrn.com/abstract=2881922>

5 Acemoglu, D., & Robinson, J. A. (2012). *Why nations fail: The origins of power, prosperity, and poverty*. Crown Publishers.

6 O‘zbekiston Respublikasi (2017). *Intended Nationally Determined Contribution of the Republic of Uzbekistan (INDC/NDC1)*. UNFCCC Kotibiyatiga topshirilgan sana: 2017-yil 19-aprel; Parij kelishuviga ratifikatsiya: 2018-yil

Respublikasining “yashil” iqtisodiyotga o'tish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida”gi PQ-4477-son⁷ qarorining qabul qilinishi mamlakatda yashil o'sishning me'yoriy-huquqiy asosi bo'lib xizmat qildi. Strategiyaning asosiy maqsadi mamlakatda amalga oshirilayotgan tuzilmaviy islohotlarga “yashil” iqtisodiyot tamoyillarini integratsiya qilish orqali ijtimoiy rivojlanishga, issiqxona gazlari ajratmalari darajasini pasaytirishga, iqlim va ekologik barqarorlikka imkon beruvchi mustahkam iqtisodiy taraqqiyotga erishishdan iborat⁸.

2019-yilda qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish sohasidagi munosabatlarni tartibga solish⁹ maqsadida O'zbekiston Respublikasining “Qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish to'g'risida”gi O'RQ-539-son¹⁰ Qonuni qabul qilindi. Qonunning qabul qilinishi sohaning rivojiga katta hissa qo'shdi, jumladan, qayta tiklanuvchi manbalardan foydalanuvchilarga soliq imtiyozlari va davlat kafolatlari belgilandi. Bu esa ushbu sohaga investorlarni jalb qilishga xizmat qiladi.

2-bosqichga 2020–2021-yillarni kiritamiz. Bu bosqich pandemiya oqibatlarini bartaraf etish va yashil iqtisodiyot mexanizmlarini kuchaytirish bilan tavsiflanadi. 2020-yilda yoqilg'i-energetika resurslaridan samarali va oqilona foydalanishni rag'batlantirish, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini mamlakat iqtisodiyotiga keng joriy etish, iqtisodiyot tarmoqlari va aholiga elektr energiyasi hamda neft-gaz mahsulotlarining uzluksiz yetkazib berilishini ta'minlash maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “Iqtisodiyotning energiya samaradorligini oshirish va mavjud resurslarni jalb etish orqali iqtisodiyot tarmoqlarining yoqilg'i-energetika mahsulotlariga qaramligini kamaytirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida”gi PQ-4779-son¹¹ qarori qabul qilindi. Qarorda 2020–2022-yillarga mo'ljallangan yoqilg'i-energetika resurslarini tejashga doir maqsadli parametrlar belgilangan va energiya auditi majburiyati joriy etilgan.

2021-yilda respublikada vodorod energetikasi infratuzilmasini barpo etish, qayta tiklanuvchi va vodorod energetikasi sohalarida ilmiy va amaliy izlanishlarning natijadorligini oshirish, innovatsion texnologiyalarni ishlab chiqarishga keng joriy etish, shuningdek, O'zbekiston Respublikasining “yashil” iqtisodiyotga o'tishini ta'minlash maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “O'zbekiston Respublikasida qayta tiklanuvchi va vodorod energetikasini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi PQ-5063-son¹² qarori qabul qilindi. Jumladan, qarorda Fanlar akademiyasining “Xalqaro quyosh energiyasi instituti” MCHJ negizida Energetika vazirligi huzurida Qayta tiklanuvchi energiya manbalari milliy ilmiy-tadqiqot institutini hamda institut qoshida Vodorod energetikasi ilmiy-tadqiqot markazini va Qayta tiklanuvchi va vodorod energetikasi texnologiyalarini sinash va sertifikatlash laboratoriyasini tashkil etish taklifi berilgan.

Bu bosqichning yana bir ahamiyatli jihati shundaki, shu yillarda mamlakatning xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlik aloqalari ham sezilarli darajada rivojlangan. Jahon banki O'zbekiston bilan hamkorlikda iqlim o'zgarishiga moslashish va “yashil” iqtisodiyotga o'tishga qaratilgan 2050-yilgacha bo'lgan uzoq muddatli strategiyani ishlab chiqdi. 2021-yilda O'zbekiston Parij kelishuvi doirasida o'zining yangi, yanada ambitsiyali Milliy darajada belgilanadigan hissasini (MBBH) yangiladi.

3-bosqichga 2022–2023-yillarni kiritamiz. Bu bosqichda O'zbekistonda yashil taksonomiya va ESG standartlarini joriy etishga doir qonun hujjatlari qabul qilindi va bu investorlarga aynan qaysi soha yoki tarmoqdagi qaysi loyihalarga sarmoya kiritish samarali va foydali ekanligini aniqlashga xizmat qiladi.

Uchinchi bosqich “yashil” huquqiy va institutsional asoslarning sifat jihatidan yangi darajaga ko'tarilishi bilan tavsiflanadi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “2022 — 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida”gi PF-60-son¹³ Farmoni qabul qilinib, unda “yashil” iqtisodiyotga o'tish milliy taraqqiyotning ustuvor yo'nalishi etib belgilandi¹⁴.

Bu bosqichda yashil obligatsiyalar bozori rivojlana boshladi. OECD tadqiqotlariga ko'ra, O'zbekiston 2021-yildan boshlab moliyalashtirishdagi bo'shliqni to'ldirish hamda mamlakatdagi yashil infratuzilma loyihalari uchun yangi kapital manbalarini safarbar etish strategiyasida yashil obligatsiyalarni markaziy o'ringa qo'ydi.

7 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 4-oktabrdagi “2019 — 2030-yillar davrida O'zbekiston Respublikasining “yashil” iqtisodiyotga o'tish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida”gi PQ-4477-son qarori: <https://lex.uz/docs/-4539502>

8 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “2019 — 2030-yillar davrida O'zbekiston Respublikasining “yashil” iqtisodiyotga o'tish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida”gi PQ-4477-sonli qarori, 04.10.2019. <https://lex.uz/docs/-4539502>

9 O'zbekiston Respublikasining “Qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish to'g'risida”gi O'RQ-539-sonli Qonuni, 21.05.2019. <https://lex.uz/docs/-4346831>

10 O'zbekiston Respublikasining “Qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish to'g'risida”gi O'RQ-539-son Qonuni: <https://lex.uz/docs/-4346831>

11 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “Iqtisodiyotning energiya samaradorligini oshirish va mavjud resurslarni jalb etish orqali iqtisodiyot tarmoqlarining yoqilg'i-energetika mahsulotlariga qaramligini kamaytirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida”gi PQ-4779-sonli qarori, 10.07.2020. <https://lex.uz/docs/-4890081>

12 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “O'zbekiston Respublikasida qayta tiklanuvchi va vodorod energetikasini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi PQ-5063-sonli qarori, 09.04.2021 <https://lex.uz/docs/-5362032>

13 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “2022 — 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida”gi PF-60-son Farmoni: <https://lex.uz/ru/docs/-5841063>

14 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-60-sonli “Yangi O'zbekistonning 2022–2026-yillarga mo'ljallangan taraqqiyot strategiyasi to'g'risida”gi Farmoni. 2022. <https://lex.uz/docs/-5841063>

Sanoatqurilishbank (SQB) 2023-yil avgust oyida O'zbekistondagi birinchi korporativ yashil obligatsiyani chiqardi¹⁵.

2023-yilda respublikada "yashil" infratuzilmalar uchun xususiy kapital jalb etilishini kengaytirish, "yashil" iqtisodiyot sohalarida moliyaviy vositalarni rivojlantirishda "yashil" turdagi faoliyatni tasniflash mezonlarini joriy etish maqsadida O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Milliy "yashil" iqtisodiyot taksonomiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi 561-son¹⁶ qarori qabul qilindi. Bu mamlakatda yashil iqtisodiyot tarmoqlariga kiritiladigan sarmoyalar ulushini oshirishda muhim qadam bo'ldi.

1-jadval.
O'zbekistonda yashil energetikaga yo'naltirilgan greenfield TXI, 2014–2023¹⁷

Davr	Yashil TXI (mlrd \$)	Jami TXIdagi ulushi (%)	Fosil yoqilg'i TXI ulushi (%)
2014–2018	1,4	~9,1	~49,0
2019–2023	11,7	50,1	21,8

1990-yildan buyon O'zbekistonda aholi jon boshiga CO₂ emissiyasi 40 foizdan ko'proqqa kamaydi, aholi jon boshiga real YalM esa ikki baravar oshdi. Natijada, yalpi ichki mahsulotdagi uglerod miqdori 1990-yilga nisbatan 70 foizdan ko'proqqa, so'nggi o'n yillikda esa taxminan 50 foizga kamaydi. Bu O'zbekiston iqtisodiy o'sish va chiqindilarni taqsimlashda sezilarli yutuqlarga erishganidan dalolat beradi.

Ushbu bosqichda "Yashil taksonomiya" ham ishlab chiqildi: Iqtisodiyot va moliya vazirligi tomonidan iqtisodiy faoliyatni "yashil" mezonlar bo'yicha tasniflashning milliy tizimi yaratildi. Taksonomiya moliyaviy oqimlarni ekologik barqarorlikni ta'minlaydigan loyihalarga yo'naltirish, siyosatni ishlab chiqish va BRMga mos keladigan tadbirlarni aniqlash uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

4-bosqich 2024–2026-yillarni qamrab oladi. Bu bosqichda barqaror investitsiya siyosati institutsional jihatdan yanada mustahkamlandi. To'rtinchi bosqich – xalqaro integratsiya va yashil investitsiyalarning institutsional asoslarini yakuniy shakllantirish bosqichi bo'ldi.

2024-yil 6-mart kuni Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti (IHTT), Yevropa Ittifoqi (YI) va Osiyo taraqqiyot banki (OTB) O'zbekiston hukumati bilan hamkorlikda Yevropa Ittifoqi va OTB tomonidan moliyalashtiriladigan "Barqaror investitsiya siyosatini isloh qilish bo'yicha yo'l xaritasi" (RSIPR) loyihasini ishga tushirdi¹⁸. Mazkur loyiha O'zbekistonda amalga oshirilayotgan investitsiya siyosatini har tomonlama baholashni ko'zda tutadi. Bu, o'z navbatida, investitsiya muhitini yaxshilash, islohotlar ijrosini qo'llab-quvvatlash hamda to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarning mamlakat rivojlanishiga uzoq muddatli ta'sirini kuchaytirish uchun O'zbekistonga dalillarga asoslangan tahlillar va aniq tavsiyalardan foydalanish imkonini beradi. 2024-yilda O'zbekiston strategiyaning 2030-yilga borib elektr energiyasi ishlab chiqarish uchun o'rnatilgan quvvatning 25 foizini qayta tiklanadigan energiya bilan ta'minlash maqsadini 2022-yildagi atigi 14 foizdan 40 foizgacha qayta ko'rib chiqdi¹⁹.

2025-yil yanvar oyida "Investitsiyalar va investitsiya faoliyati to'g'risida"gi yangi qonun Senat tomonidan qabul qilindi. Ushbu qonun xorijiy investorlarning huquqiy maqomini mustahkamlaydi hamda ekologik talablarni investitsiya siyosatiga integratsiya qilishga qaratilgan yangi normalarni joriy qiladi.

2025-yil oxiriga kelib, O'zbekiston o'rnatilgan elektr energiyasi quvvatini yil boshidagi 24 063 MVtdan 28 570 MVtga oshirdi. 13 ta quyosh va beshta shamol elektr stansiyasi deyarli 4,7 GVt energiya ishlab chiqarayotgan quyosh va shamol energetikasini mamlakat energiya balansining markaziy qismiga aylantirdi. Yil davomida ushbu obyektlarda 9,7 milliard kVt/soatdan ortiq elektr energiyasi ishlab chiqarilib, 2,8 milliard kub metr tabiiy gaz tejaldi va 4,2 million tonna zararli chiqindilar chiqishining oldi olindi²⁰.

2026-yilda Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki (YTTB) Markaziy Osiyo va Mo'g'ulistondagi 120 ta loyiha orqali qariyb 2 milliard dollar (1,7 milliard yevro) sarmoya kiritdi. Markaziy Osiyo davlatlari va Mo'g'uliston "yashil" energetika loyihalarini moliyalashtirishga katta qiziqish bildirdi. Shu sababli, barcha ajratilgan aktivlarning 53 foizi ushbu sektorga to'g'ri keldi. Eng yirik loyihalar O'zbekistonda bo'lib, YTTBning 142 million dollarlik (121 million yevro) moliyalashtirish paketi Markaziy Osiyodagi eng yirik quyosh fotoelektr stansiyasi (1 GVt) va

15 OECD. (2023). Financing Uzbekistan's Green Transition: Capital Market Development and Opportunities for Green Bond Issuance. Green Finance and Investment. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/27d2489d-en>

16 O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 25-oktyabrda 561-sonli "Milliy 'yashil' iqtisodiyot taksonomiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Qarori. <https://lex.uz/docs/-6644013>

17 OECD ma'lumotlari asosida tayyorlandi

18 https://www.eeas.europa.eu/delegations/uzbekistan/roadmap-sustainable-investment-policy-reforms-will-be-implemented-uzbekistan_en

19 OECD (2025), Roadmap for Sustainable Investment Policy Reforms in Uzbekistan, OECD Investment Policy Reviews, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/20865f29-en>.

20 <https://uz.kursiv.media/en/2025-12-17/uzbekistan-green-energy/>

akkumulyatorli energiya saqlash tizimini (BESS, 1 336 MVt/soat) rivojlantirishni qo'llab-quvvatlamoda²¹. Ushbu loyihalar mamlakatda yashil energetikani rivojlantirishga xizmat qiladi va 2030-yilga belgilangan maqsadlarga erishishga yordam beradi.

2-jadval.
Yashil o'tishning asosiy ko'rsatkichlari dinamikasi, 2017–2025²²

Ko'rsatkich	2017	2021	2023	2025
O'rnatilgan qayta tiklanadigan energiya quvvati (MVt)	~140	~1 800	~3 500	4 700+
Elektr energiyasidagi QTE ulushi (%)	<2	~7	~14	~23
Yashil TXI ulushi umumiy TXIda (%)	~9	~30	50+	—
Davlat-xususiy sheriklik (DXSh) loyihalari (dona)	0	~50	~200	400+

2-jadvaldagi ma'lumotlardan ko'rinib turibdiki, O'zbekistonda qayta tiklanuvchi energiya manbalarining o'rnatilgan quvvati 2017–2025-yillar oralig'ida 140 MVtdan 4 700 MVtdan oshdi, davlat-xususiy sheriklik loyihalari soni esa noldan 400 dan oshdi. Bu esa huquqiy va institutsional asoslarning bosqichma-bosqich shakllanishi investitsiya natijalarini yaxshilashga bevosita hissa qo'shganini tasdiqlaydi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekistonda yashil investitsiyalarning huquqiy va institutsional asoslari 2017–2026-yillar davomida ketma-ket to'rt bosqichli evolyutsiyani boshdan kechirdi. Birinchi bosqichda (2017–2019-yillar) mamlakatning Parij bitimiga qo'shilishi va yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasining qabul qilinishi orqali huquqiy baza shakllantirildi. Ikkinchi bosqichda (2020–2021-yillar) pandemiya sharoitida energiya samaradorligi siyosati kuchaytirildi, xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlik yangi bosqichga ko'tarildi, milliy hissalar (NDC) yangilandi. Uchinchi bosqichda (2022–2023-yillar) institutsional tizim yashil taksonomiya, ESG standartlari va yashil obligatsiyalar bozorining joriy etilishi bilan sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarildi. To'rtinchi bosqichda (2024–2026-yillar) barqaror investitsiya siyosati xalqaro standartlarga (IHTT, OTB, Yevropa Ittifoqi) muvofiqlashtirildi, qayta tiklanuvchi energiya manbalari quvvati 4 700 MVtdan oshdi, davlat-xususiy sheriklik loyihalari soni 400 taga yetdi.

Ushbu dinamika shuni ko'rsatadiki, huquqiy va institutsional bazaning bosqichma-bosqich mustahkamlanishi "yashil" investitsiyalar hajmining sezilarli darajada oshishiga bevosita hissa qo'shdi: "yashil" investitsiyalarning jami investitsiyalardagi ulushi 2014–2018-yillardagi 9 foizdan 2019–2023-yillarda 50 foizdan oshdi.

Shu bilan birga, tahlil mazkur yo'nalishni yanada rivojlantirish imkoniyatlarini ham aniqladi: ichki kapital bozorini yanada rivojlantirish, korporativ ESG hisobotlarini oshkor qilish amaliyotini takomillashtirish, xususiy sektorning "yashil" loyihalarga sarmoya kiritishdagi faolligini oshirish hamda milliy taksonomiyani xalqaro standartlarga yanada muvofiqlashtirish. Ushbu yo'nalishlarni rivojlantirish uchun quyidagi tavsiyalar ilgari suriladi:

- yashil obligatsiyalar bozorini rivojlantirish uchun emitentlarga ma'muriy yukni kamaytiradigan va investorlar uchun soliq imtiyozlarini belgilaydigan maxsus me'yoriy-huquqiy bazani takomillashtirish;
- korporativ ESG hisobotini bosqichma-bosqich majburiy joriy etish va uni MHXS S1/S2 xalqaro standartlariga muvofiqlashtirish;
- milliy yashil taksonomiyani Yevropa Ittifoqi va ASEAN yashil taksonomiyasi bilan uyg'unlashtirish orqali xorijiy institutsional investorlar uchun ishonchlilikni oshirish;
- Moliya vazirligi, Markaziy bank va Iqtisodiyot vazirligi o'rtasida "yashil" moliyalashtirish bo'yicha muvofiqlashtirilgan institutsional mexanizmni shakllantirish.

Ushbu tavsiyalar amalga oshirilgan taqdirda, O'zbekistonning 2030-yilga borib qayta tiklanuvchi energiya ulushini 40 foizga yetkazish maqsadiga erishishi va mintaqada barqaror moliyalashtirish tizimini shakllantirishda yuqori o'rinni egallashi uchun zarur institutsional asos yaratiladi.

21 <https://www.euronews.com/2026/02/17/central-asia-boosts-green-energy-infrastructure-and-smes-with-ebrd-funds>

22 OECD va World Bank ma'lumotlari asosida tayyorlandi

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Acemoglu D., Robinson J. A. *Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity, and Poverty*. – New York : Crown Publishers, 2012. – 529 p.
2. Berensmann K., Lindenberg N. *Green Finance: Actors, Challenges and Policy Recommendations* // DIE Briefing Paper. – 2016. – No. 23. – Bonn : German Development Institute, 2016. – URL: <https://ssrn.com/abstract=2881922>
3. North D. C. *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*. – Cambridge : Cambridge University Press, 1990. – 152 p. – DOI: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511808678>
4. OECD. *Financing Uzbekistan's Green Transition: Capital Market Development and Opportunities for Green Bond Issuance*. Green Finance and Investment. – Paris : OECD Publishing, 2023. – DOI: <https://doi.org/10.1787/27d2489d-en>
5. OECD. *Roadmap for Sustainable Investment Policy Reforms in Uzbekistan*. OECD Investment Policy Reviews. – Paris : OECD Publishing, 2025. – DOI: <https://doi.org/10.1787/20865f29-en>
6. O'zbekiston Respublikasi. *Intended Nationally Determined Contribution of the Republic of Uzbekistan (INDC/NDC1)*. – UNFCCC Kotibiyatiga topshirilgan: 2017-yil 19-aprel. – URL: <https://unfccc.int>
7. O'zbekiston Respublikasining "Qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish to'g'risida"gi O'RQ-539-son Qonuni. – 2019-yil 21-may. – URL: <https://lex.uz/docs/-4346831>
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2019–2030-yillar davrida O'zbekiston Respublikasining 'yashil' iqtisodiyotga o'tish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PQ-4477-son Qarori. – 2019-yil 4-oktabr. – URL: <https://lex.uz/docs/-4539502>
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Iqtisodiyotning energiya samaradorligini oshirish va mavjud resurslarni jalb etish orqali iqtisodiyot tarmoqlarining yoqilg'i-energetika mahsulotlariga qaramligini kamaytirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-4779-son Qarori. – 2020-yil 10-iyul. – URL: <https://lex.uz/docs/-4890081>
10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasida qayta tiklanuvchi va vodorod energetikasini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-5063-son Qarori. – 2021-yil 9-aprel. – URL: <https://lex.uz/docs/-5362032>
11. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Yangi O'zbekistonning 2022–2026-yillarga mo'ljallangan taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-son Farmoni. – 2022-yil 28-yanvar. – URL: <https://lex.uz/docs/-5841063>
12. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Milliy 'yashil' iqtisodiyot taksonomiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi 561-son Qarori. – 2023-yil 25-oktabr. – URL: <https://lex.uz/docs/-6644013>
13. European External Action Service. *Roadmap for Sustainable Investment Policy Reforms to Be Implemented in Uzbekistan*. – 2024. – URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/uzbekistan/roadmap-sustainable-investment-policy-reforms-will-be-implemented-uzbekistan_en
14. Euronews. *Central Asia Boosts Green Energy Infrastructure and SMEs with EBRD Funds*. – 2026-yil 17-fevral. – URL: <https://www.euronews.com/2026/02/17/central-asia-boosts-green-energy-infrastructure-and-smes-with-ebrd-funds>
15. Kursiv Media. *Uzbekistan's Green Energy Milestones in 2025*. – 2025-yil 17-dekabr. – URL: <https://uz.kursiv.media/en/2025-12-17/uzbekistan-green-energy/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 8/1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>